

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جغرافیا

سال اول دوره دبستان

مرحله دوم تعلیمات عمومی

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

نام کتاب: جغرافیا اول راهنمایی - ۱۰۷

مؤلفان: دکتر سیاوش شایان، دکتر مهدی چوبینه، منصور ملک‌عباسی، دکتر شوکت مقیمی،

دکتر ناهید فلاحیان و معصومه آزادمهر

ویراستار: افسانه حبیب‌زاده‌کلّی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: www.chap.sch.ir

رسم: پیمان حبیب‌پور

صفحه‌آرا: علی نجمی

طراح جلد: محمدحسن معماری

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش)

تلفن: ۵ - ۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۴۴۵/۶۸۴

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ چهاردهم ۱۳۹۰

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹۶۴-۰۵-۰۳۲۶-۶ ISBN 964-05-0326-6

در پاریس، امام خیلی سفارش کرده بودند که مبادا حرکت یا رفتاری شود که همسایه‌ها — که همه مسیحی بودند — ناراحت بشوند. این رعایت و اخلاق باعث شده بود، موقعی که امام می‌خواستند به ایران بیایند همه‌ی اهل محل و مردم دهکده‌ی نوفل‌لوشاتو از دوری ایشان و رفتنشان ناراحت شوند؛ به همین دلیل، آن‌ها مقداری از خاک فرانسه را به‌عنوان هدیه به حضرت امام خمینی دادند.

سخنی با همکاران گرامی

کتاب جغرافیای سال اول راهنمایی تحصیلی که در سال ۱۳۵۰ به وسیله‌ی مرحوم حسین خلیلی‌فر به همراه راهنمای تدریس آن نوشته شده بود تا سال‌ها پس از پیروزی انقلاب اسلامی با تغییرات مداوم در این پایه چاپ و تدریس می‌شد. با کاهش ساعات تدریس جغرافیا به یک ساعت، پس از سال ۱۳۶۷، به منظور متناسب کردن حجم کتاب با ساعات تدریس، بخشی از مطالب آن حذف یا به صورت خلاصه و فشرده ارائه شد.

نظام آموزشی موجود در کشور ما، در حال تحول به نظام آموزشی نوین است؛ بدون شک، آموزش جغرافیا در ایران نیز که سال‌ها بر شیوه‌ای سنتی متکی بود و به روش به ذهن سپردن دانش و اطلاعات تأکید داشت، از این تغییر مستثنا نبود و می‌بایست تحولی عمیق و بنیادی، هم در چگونگی برنامه‌ریزی این درس و هم دانش جغرافیا، می‌یافت. هم‌اکنون شورای برنامه‌ریزی گروه جغرافیای دفتر تألیف کتاب‌های درسی، برنامه‌ریزی درسی جغرافیا را برای کلیه‌ی مقاطع تحصیلی از ابتدایی تا پیش‌دانشگاهی در دست تهیه دارد. تا تدوین و اجرای کامل برنامه‌ی مورد نظر، به دلیل مشکلاتی که کتاب قبلی برای معلمان و دانش‌آموزان به همراه داشت، از جمله عدم تناسب محتوای کتاب با پیشرفت‌های مداوم و تغییرات سریع نواحی مختلف جغرافیایی و نیز با توجه به روش‌های جدید برنامه‌ریزی درسی جغرافیا و دستاوردهای نوین آموزش جغرافیا در دنیای کنونی، شورای برنامه‌ریزی تصمیم گرفت که با حفظ محتوا و سرفصل‌های کتاب قبلی در حد امکان، از روش‌های جدید آموزش جغرافیا استفاده کند و کتاب را طوری سازماندهی کند که تا تدوین برنامه‌ی جدید، هم از مشکلات آن کاسته شود و هم آمادگی مناسب برای برنامه‌ی مورد نظر فراهم شود. تدوین کتاب حاضر در واقع مرحله‌ی بینایی برای رسیدن به مرحله‌ی مطلوب و هموار کردن راه برای برنامه‌های آتی است. لذا توجه همکاران محترم را به نکات ذیل جلب می‌کنیم:

- ۱- ملاک‌های ناحیه‌بندی در این کتاب، تقسیم‌بندی بر مبنای محیط‌های جغرافیایی بوده است نه ویژگی‌های اقلیمی.
- ۲- در کتاب جدید، علاوه بر اصلاح و تغییر متن، نقشه‌ها و عکس‌ها و استفاده از رنگ‌ها و طرح‌های متنوع برای ایجاد انگیزه، در پایان هر درس، فعالیت‌هایی در نظر گرفته شده است که هدف عمده‌ی آن مشارکت فعال دانش‌آموزان در فرایند یادگیری و فاصله گرفتن از شیوه‌های سنتی یعنی به ذهن سپردن اطلاعات و اسامی و توجه بیشتر به حیطه‌ی مهارت‌ها و کاربرد دانش جغرافیاست.
- ۳- به همراه این کتاب، کتاب راهنمای معلم تدوین شده است که تهیه و استفاده از آن برای معلمان که این کتاب را تدریس می‌کنند، الزامی است.

در کتاب راهنمای معلم، علاوه بر توجه تغییرات کتاب، چگونگی ارزش‌یابی و روش‌های تدریس برای هر درس، اهداف کلی، جزئی، رفتاری، وسایل مورد نیاز، روش پیشنهادی ارائه‌ی درس، پاسخ فعالیت‌های کتاب و نمونه سؤالات ارزش‌یابی به چاپ رسیده است. هم‌چنین، در بخش «دانش‌های معلم» پاره‌ای از مفاهیم و اصطلاحات به کار رفته در هر درس توضیح داده شده است.

۴- در پایان کتاب، یک بازدید علمی توصیه شده است. معلمان باید حداقل یک جلسه از درس را در طول سال به روش بازدید علمی ارائه کنند و این بازدید ممکن است از پدیده‌های طبیعی یا انسانی آن ناحیه‌ی آب و هوایی مثل پوشش گیاهی، آلودگی محیط زیست، رودخانه‌ها، سدها، روستاها، مزارع، کارخانه‌ها، معادن و... در محیط اطراف زندگی دانش‌آموزان باشد. دانش‌آموزان باید گزارش این بازدید را در قالب طرحی که در کتاب به چاپ رسیده است، ارائه کنند. چگونگی انجام و نکات مربوط به روش بازدید علمی در کتاب راهنمای معلم تشریح شده است.

۵- در کتاب راهنمای معلم، نقشه‌های گنگ به چاپ رسیده است که معلمان می‌توانند آن‌ها را تکثیر کنند و به منظور استفاده و تمرین در اختیار دانش‌آموزان قرار دهند. در ضمن، تأکید می‌شود که در ارزش‌یابی از نقشه، نقشه‌های گنگ به چاپ رسیده در کتاب راهنمای معلم نیز مورد استفاده قرار گیرد.

۶- در سال تحصیلی ۸۶-۸۵ به دلیل تقاضای همکاران، بازنگری مجددی در کتاب صورت گرفت.

امید است همکاران محترم با ارائه‌ی نظر و پیشنهاد‌های سازنده‌ی خود، شورای برنامه‌ریزی درسی گروه جغرافیا را در

مسئولیت مهمی که به عهده دارد، یاری کنند. سایت گروه جغرافیا: <http://Geography-dept.talif.sch.ir>

گروه جغرافیای دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی

